



10.9.2018

Dnro 70/61/18

Lakivaliokunta
Eduskunta

U 33/2018 vp

Valtioneuvoston kirjelmässä on kysymys ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ja direktiiviksi koskien lainvalvontaviranomaisten rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon.

Lausunnossamme keskitymme pääasiassa niihin seikkoihin, joilla on yhteys syyttäjän tehtäviin.

Valtakunnansyyttäjänvirasto kannattaa ehdotuksen tavoitteita. Ehdotuksessa on kuitenkin useita seikkoja, joita tulee vielä neuvotteluissa käsitellä.

Palveluntarjoajalle on alkuperäisessä asetustekstissä annettu harkintavaltaa asioissa, jotka vaativat oikeudellista asiantuntemusta. On vaikea hahmottaa, miten olisi varmistettavissa, että määräyksiä käsittelevillä palveluntarjoajan edustajilla olisi riittävä kyky ratkaista, onko annettu määräys asetuksen edellytysten mukainen.

Samaten on asetusehdotuksessa määräyksen antavalle valtiolle asetettu velvollisuus arvioida palveluntarjoajan sijaintivaltion (tai muun täytäntöönpanovaltion) erioikeuksia koskevaa lainsäädäntöä ja määräyksen vaikutusta kyseisen valtion kansalliseen turvallisuuteen. Tarkoituksenmukaisempaa olisi, että mainitun valtion omat viranomaiset arvioisivat nämä seikat.

Alkuperäisen asetusehdotuksen antamisen jälkeen neuvotteluissa on esitetty mallia, jossa täytäntöönpanovaltion viranomaisille tehtäisiin notifikaatio eli ilmoitus ainakin osasta palveluntarjoajalle toimitettavista määräyksistä. Kannatamme tämän vaihtoehdon tutkimista edelleen.

Keskusteluissa on esitetty myös eri vaihtoehtoja täytäntöönpaneavaksi valtioksi tai ensisijaisesti täytäntöönpaneavaksi valtioksi. Se voisi olla asetusehdotuksen mukaisen palveluntarjoajan edustajan sijaintivaltion



10.9.2018

Dnro 70/61/18

sijasta myös sen henkilön asuinvaltio, jota koskevia tietoja määräys koskee. Täytäntöönpaneva valtio tai valtiot tulee asetuksessa määrittää siten, että yksittäistapauksessa määräyksen antaja voi helposti ja nopeasti selvittää, mihin valtioon notifikaatio tulee tehdä.

Oikeusapua koskevissa instrumenteissa on tavallisesti ollut lausuma siitä, saako ja missä määrin oikeusavulla hankittua näyttöä käyttää myös muissa tilanteissa kuin siinä, mihin se on hankittu (ns. erityissääntö). Asetusehdotuksesta tällainen kohta puuttuu. Myös eurooppalaisista tutkintamääräystä koskevasta direktiivistä se puuttuu ja tämä on jo aiheuttanut erinäisiä tulkintahankaluuksia. Pidämme suotavan, että vaikka asetuksessa ei ole kysymys puhtaasti oikeusapuinstrumentista, siinä selvästi määriteltäisiin, onko ja millä edellytyksin asetuksen perusteella saatua näyttöä on mahdollista käyttää muiden rikosasioiden tutkinnassa.

Asetus tulisi korvaamaan soveltamisalallaan eurooppalaisen tutkintamääräyksen (EIO). Tutkintamääräyksestä annetun direktiivin mukaan esitutkintaviranomaisen antaman määräyksen vahvistaa oikeusviranomainen eli tuomioistuin, tuomari tai syyttäjä. Suomessa tämä taho on syyttäjä. Niissä tilanteissa, joissa kansallisesti on tarvittu tuomioistuimen lupa, on se hankittu erikseen, ja varsinaisen harkinnan tutkintamääräyksen tarpeellisuudesta tutkinnan kannalta ovat tehneet tutkinnanjohtaja ja syyttäjä yhdessä.

Asetusehdotuksen mukaan sisältö- ja liikennetietoja koskevassa määräyksessä tulisi olla tuomioistuimen, tuomarin tai tutkintatuomarin vahvistus, muissa määräyksissä myös syyttäjä. Näkemyksemme mukaan myös ensin mainittujen määräysten osalta syyttäjä olisi jatkossakin roolinsa perusteella oikea oikeusviranomainen vahvistamaan kyseiset määräykset.

Poissuljettu ei näkemyksemme mukaan ole myöskään se vaihtoehto, että tilaaja- ja kirjautumistietoja koskevan määräyksen osalta ei edellytettäisi lainkaan oikeusviranomaisen validointia.

Valtionsyyttäjä

Tuuli Eerolainen